

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور استان تهران
مرکز تهران شرق
دانشکده کشاورزی

ارزیابی عوامل موثر بر موفقیت شرکت های تعاونی کشاورزی مرغداران
استان قزوین

پایان نامه یا رساله برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته مهندسی کشاورزی گرایش اقتصاد کشاورزی

مهدی اسمعیلی

استاد راهنما:
دکتر محسن شوکت فدایی

استاد مشاور:
دکتر محمد خالدي

مهرماه ۱۳۹۳

بسمه تعالی

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

نام مرکز:

شماره دانشجویی:

نام دانشجو:

گرایش:

رشته:

عنوان پایان نامه / رساله:

تاریخ دفاع: / / ۱۳۹

نمره و درجه پایان نامه / رساله:

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	مرتبہ	دانشگاه یا مؤسسه	امضا
۱	استاد راهنما				
۲	استاد راهنمای همکار				
۳	استاد مشاور ۱				
۴	استاد مشاور ۲				
۵	استاد داور				
۶	نماینده گروه آموزشی و پژوهشی				

گواهی اصالت، نشر و حقوق مادی و معنوی اثر

اینجانب مهدی اسمعیلی دانشجوی ورودی سال ۱۳۹۱ مقطع کارشناسی ارشد رشته مهندسی اقتصاد کشاورزی گواهی می‌نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته‌ام با نقل قول مستقیم یا غیرمستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده‌ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می‌دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

دانشجو تأیید می‌نماید که مطالب مندرج در این پایان نامه (یا رساله) نتیجه تحقیقات خودش می‌باشد و در صورت استفاده از نتایج دیگران مرجع آن را ذکر نموده است.

نام و نام خانوادگی دانشجو: مهدی اسمعیلی

تاریخ و امضاء:

اینجانب مهدی اسمعیلی دانشجوی ورودی سال ۱۳۹۱ مقطع کارشناسی ارشد رشته مهندسی اقتصاد کشاورزی گواهی می‌نمایم چنانچه براساس مطالب پایان‌نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب، و ... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب، و ... و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

نام و نام خانوادگی دانشجو: مهدی اسمعیلی

تاریخ و امضاء:

(کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می‌باشد.)

تقدیم بہ:

پدرم بابوسہ بردستانش کہ وجودش مایہ دلکرمی ام است.

و

مادرم بابوسہ بردستانش کہ وجودش برایم ہمہ مہراست.

و

خواهران نازنینم کہ عطر حضورشان تکرار خوشی ہای من است.

و

دخوشی ہمیشگی ام؛ برادران عزیزم کہ صفایشان مایہ آرامشم است.

بشکر و قدردانی

بشکر از دو استاد بزرگوارم که شایسته‌ی هر نوع سپاس، تجلیل و تکریم اند؛ جناب آقای دکتر محسن شوکت فدایی؛ استاد راهنمای ارجمند که با ایجاد عشق به نوشتن، صبورانه، با اراده‌ی بی‌شمودها، انتقادها و پیشنهادهاشان، در تمامی مراحل اجرای پایان نامه مراجعت و تشویق نمودند و جناب آقای دکتر محمد خالدی؛ استاد مشاور محترم که با نظرهای اصلاحی ارزنده خود، ضمن دلگرمی بنده، موجب تکمیل این اثر شدند.

از استادان محترمی که در طول دوران تحصیلی ام در دوره کارشناسی ارشد، جهت آموزش و ارتقای علمی بنده، زحمات کثیده اند سپاسگزارم. بر خود لازم میدانم از سرکار خانم طاهره اسمعیلی و سرکار خانم سیده فاطمه حسینی و به ویژه جناب آقای عظیم حجت که صادقانه در طول اجرای دوره‌ی آموزشی پژوهش حاضر، مرا همراهی نمودند صمیمانه قدردانی نمایم.

چکیده

در تحقیق حاضر به ارزیابی عوامل موثر بر موفقیت شرکت های تعاونی کشاورزی مرغداران استان قزوین پرداخته شده است. تحقیق حاضر به شیوه توصیفی - استنباطی انجام گرفت و با استفاده از فرمول «کوکران» ۱۱۰ نفر از اعضای تعاونی کشاورزی مرغداران و ۳۵ نفر مدیران به عنوان نمونه آماری و به روش نمونه گیری خوشه ایی چندمرحله ایی و تصادفی ساده از بین اعضای در دسترس برای مطالعه انتخاب گردید. داده ها پس از گردآوری با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و سوالات تحقیق با استفاده از آزمون های t تک نمونه ای و رگرسیون خطی بررسی شد. نتایج به دست آمده از روش t تک نمونه ای نشانگر آن است میزان موفقیت شرکت های تعاونی کشاورزی مرغداران در حد بالایی نیست. همچنین نتایج حاصل از رگرسیون خطی از نظر اعضای عادی نشان داد که بین عوامل مدیریتی، آموزشی و کلان با موفقیت تعاونی های کشاورزی مرغداران رابطه معنا داری وجود دارد. ولی با توجه به ضرایب استاندارد شده می توان سازه های موثر بر موفقیت تعاونی ها را به ترتیب عوامل آموزشی، مدیریتی، ساختاری، شخصیتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در نظر گرفت. از طرف دیگر، از نظر مدیران هیچ گونه رابطه معنا داری بین عوامل مورد مطالعه با موفقیت تعاونی های کشاورزی مرغداران وجود ندارد. ولی با توجه به ضرایب استاندارد شده می توان سازه های تاثیرگذار بر موفقیت تعاونی ها را به ترتیب عوامل شخصیتی، آموزشی، اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی، ساختاری و مدیریتی در نظر گرفت.

واژه های کلیدی: شرکت های تعاونی کشاورزی، مرغداران، استان قزوین

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات تحقیق.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۲
۲-۱- بیان مسأله.....	۴
۳-۱- سوال های تحقیق.....	۶
۴-۱- اهداف تحقیق.....	۷
۵-۱- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق.....	۸
۶-۱- فرضیات تحقیق.....	۱۰
۷-۱- روش انجام تحقیق.....	۱۱
۸-۱- روش و ابزار گردآوری اطلاعات.....	۱۱
۹-۱- روش تجزیه و تحلیل داده ها.....	۱۳
۱۰-۱- قلمرو تحقیق.....	۱۳
۱۱-۱- جامعه آماری و روش نمونه گیری.....	۱۴
۱۲-۱- محدودیتهای تحقیق.....	۱۵
فصل دوم: ادبیات تحقیق.....	۱۶
۱-۲- مقدمه.....	۱۷
۲-۲- مفهوم و تعریف واژه تعاون.....	۱۷
۳-۲- مفهوم و تعریف تعاونی.....	۱۸
۴-۲- تاریخچه تعاونی در جهان.....	۲۱
۵-۲- تاریخچه تعاونی در ایران.....	۲۲
۶-۲- جایگاه تعاون در قانون جمهوری اسلامی ایران.....	۲۶
۷-۲- اهمیت تعاونی.....	۲۸
۸-۲- انواع تعاونی.....	۲۹
۹-۲- اصول تعاونی مصوب اتحادیه بین المللی تعاون.....	۳۰
۱۰-۲- اهداف شرکتهای تعاونی.....	۳۲
۱۱-۲- بررسی تاثیر برخی متغیرها در عملکرد تعاونی.....	۳۳
۱۲-۲- گسترش تعاونی در جهان.....	۳۶

۳۸	۱۳-۲ نقش تعاونی در توسعه و کار آفرینی.....
۴۰	۱۴-۲ تعریف تعاونی کشاورزی.....
۴۰	۱۵-۲ فعالیت تعاونی کشاورزی.....
۴۲	۱۶-۲ پیامدها و آثار مثبت تعاونی های کشاورزی.....
۴۴	۱۷-۲ فایده تعاونی کشاورزی برای جامعه.....
۴۴	۱۸-۲ تعاونی های کشاورزی بر اساس وظایف عمده آن.....
۴۷	۱۹-۲ تعاونی های کشاورزی براساس تفاوت های ناشی از روش های عملیات تعاونی ها.....
۴۸	۲۰-۲ تعاونی کشاورزی در کره جنوبی.....
۵۰	۲۱-۲ تعاونی کشاورزی در هندوستان.....
۵۱	۲۲-۲ تعاونی کشاورزی در تایلند.....
۵۲	۲۳-۲ تعاونی کشاورزی در مالزی.....
۵۳	۲۴-۲ تعاونی کشاورزی در فیلیپین.....
۵۴	۲۵-۲ جمع بندی.....
۵۵	۲۶-۲ تعاونی کشاورزی در کشورهای اروپایی و امریکایی.....
۵۷	۲۷-۲ تعاونی های کشاورزی در ایران.....
۵۸	۲۸-۲ سازمان تعاون روستایی استان قزوین.....
۵۸	۲۹-۲ اتحادیه تعاونی کشاورزی و مرغداران استان قزوین.....
۵۹	۳۰-۲ وضعیت صنعت طیور استان قزوین.....
۶۱	۳۱-۲ اساسنامه شرکت تعاونی کشاورزی.....
۶۶	۳۲-۲ مروری بر مطالعات پیشین.....
۶۶	۱-۳۲-۲ مطالعات داخل کشور.....
۷۰	۲-۳۲-۲ مطالعات خارج کشور.....
۷۴	فصل سوم: روش تحقیق.....
۷۵	۱-۳ مقدمه.....
۷۵	۲-۳ روش تحقیق.....
۷۵	۳-۳ جامعه نمونه و روش نمونه گیری.....
۷۶	۱-۳-۳ جامعه آماری.....

۷۶نمونه آماری.....۲-۳-۳
۷۷روش نمونه گیری.....۳-۳-۳
۷۷روش جمع آوری اطلاعات.....۴-۳
۷۹ابزار اندازه گیری تحقیق.....۵-۳
۸۰پایایی و روایی ابزار گردآوری اطلاعات.....۶-۳
۸۱پایایی پرسشنامه تحقیق.....۱-۶-۳
۷۶بررسی روایی پرسشنامه.....۲-۶-۳
۸۱روش تجزیه و تحلیل.....۷-۳
۸۲مدل رگرسیون خطی چند گانه.....۱-۷-۳
۸۳آزمون آتک نمونه ایی.....۲-۷-۳
۸۵	فصل چهارم: گردآوری و تحلیل داده ها.....
۸۶مقدمه.....۱-۴
۸۶توصیف ویژگیهای فردی آزمودنی ها.....۲-۴
۸۷توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس سن.....۱-۲-۴
۸۸توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس جنسیت.....۲-۲-۴
۸۹توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس وضعیت تأهل.....۳-۲-۴
۹۰توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس نوع عضویت.....۴-۲-۴
۹۱توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس سطح تحصیلات.....۵-۲-۴
۹۳توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس سابقه کار مرغداری.....۶-۲-۴
۹۴توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس شغل اصلی.....۷-۲-۴
۹۵توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس شغل فرعی.....۸-۲-۴
۹۶توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس سابقه عضویت در تعاونی ها.....۹-۲-۴
۹۷توصیف فراوانی و درصد پاسخگویان بر اساس وضعیت سوددهی و زیان دهی.....۱۰-۲-۴
۹۸توصیف متغیرهای اساسی تحقیق.....۳-۴
۱۱۳آزمون فرضیات تحقیق.....۴-۴
۱۱۴آزمون فرضیه اول.....۱-۴-۴

۱۱۶	۲-۴-۴	آزمون فرضیه دوم
۱۱۷	۳-۴-۴	آزمون فرضیه سوم
۱۱۹	۴-۴-۴	آزمون فرضیه چهارم
۱۲۰	۵-۴-۴	آزمون فرضیه پنجم
۱۲۱	۶-۴-۴	آزمون فرضیه ششم
۱۲۳	۷-۴-۴	آزمون فرضیه هفتم
۱۲۴	۵-۴	پاسخ به سوالات تحقیق
۱۲۴	۱-۵-۴	سوال فرعی ۱
۱۲۷	۲-۵-۴	سوال فرعی ۲
۱۲۸	۳-۵-۴	سوال فرعی ۳
۱۲۹	۴-۵-۴	سوال فرعی ۴
۱۳۰	۵-۵-۴	سوال فرعی ۵
۱۳۲	۶-۵-۴	سوال فرعی ۶
۱۳۴	۶-۴	مدل رگرسیون کلی
۱۳۶	۷-۴	مقایسه موفقیت تعاونی ها
۱۳۸		فصل پنجم: بررسی نتایج و پیشنهادات
۱۳۹	۱-۵	مقدمه
۱۳۹	۲-۵	محتوا
۱۴۰	۱-۲-۵	جمع بندی
۱۴۷	۲-۲-۵	نوآوری تحقیق
۱۴۷	۳-۲-۵	پیشنهادات پژوهشی
۱۵۰	۴-۲-۵	پیشنهادات برای ادامه کار
۱۵۰	۳-۵	جنبه های کاربردی پایان نامه
۱۵۱		ضمایم

پرسشنامه تحقیق..... ۱۵۲

منابع..... ۱۵۷

فهرست جداول

- جدول (۱-۱) توزیع فراوانی اطلاعات مربوط به تعاونی های کشاورزی در استان قزوین..... ۱۴
- جدول (۱-۲) گسترش تعاونی ها در جهان..... ۳۶
- جدول (۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سن..... ۸۷
- جدول (۲-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس جنسیت..... ۸۸
- جدول (۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت تأهل..... ۸۹
- جدول (۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع عضویت..... ۹۰
- جدول (۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان تحصیلات..... ۹۲
- جدول (۶-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه کار مرغداری..... ۹۳
- جدول (۷-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شغل اصلی..... ۹۴
- جدول (۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شغل فرعی..... ۹۵
- جدول (۹-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه عضویت تعاونی..... ۹۶
- جدول (۱۰-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت سود دهی و زیان دهی..... ۹۷
- جدول (۱۱-۴) توصیف عوامل موثر بر موفقیت تعاونی..... ۱۰۰
- جدول (۱۲-۴) توصیف عوامل اقتصادی موثر بر عدم موفقیت تعاونی..... ۱۰۲
- جدول (۱۳-۴) توصیف عوامل مدیریتی موثر بر عدم موفقیت تعاونی..... ۱۰۴
- جدول (۱۴-۴) توصیف عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر عدم موفقیت تعاونی..... ۱۰۶
- جدول (۱۵-۴) توصیف عوامل شخصیتی موثر بر عدم موفقیت تعاونی..... ۱۰۸
- جدول (۱۶-۴) توصیف عوامل آموزشی موثر بر عدم موفقیت تعاونی..... ۱۱۱
- جدول (۱۷-۴) توصیف عوامل کلان و ساختاری موثر بر عدم موفقیت تعاونی..... ۱۱۲
- جدول (۱۸-۴) آزمون t برای زمینه های موفقیت..... ۱۱۵
- جدول (۱۹-۴) آزمون t برای معناداری تأثیر عوامل اقتصادی در عملکرد تعاونی..... ۱۱۶
- جدول (۲۰-۴) آزمون t برای معناداری تأثیر عوامل مدیریتی در عملکرد تعاونی..... ۱۱۸

- جدول (۲۱-۴) آزمون t برای معناداری تأثیر عوامل اجتماعی و فرهنگی در عملکرد تعاونی..... ۱۱۹
- جدول (۲۲-۴) آزمون t برای معناداری تأثیر عوامل شخصیتی در عملکرد تعاونی..... ۱۲۰
- جدول (۲۳-۴) آزمون t برای معناداری تأثیر عوامل آموزشی در عملکرد تعاونی..... ۱۲۲
- جدول (۲۴-۴) آزمون t برای معناداری تأثیر عوامل کلان و ساختاری در عملکرد تعاونی..... ۱۲۳
- جدول (۲۵-۴) مدل رگرسیون گام به گام سازه های اقتصادی موثر بر موفقیت (اعضای عادی)..... ۱۲۶
- جدول (۲۶-۴) مدل رگرسیون گام به گام سازه های مدیریتی موثر بر موفقیت (اعضای عادی)..... ۱۲۷
- جدول (۲۷-۴) مدل رگرسیون گام به گام سازه های اجتماعی و فرهنگی موثر بر موفقیت (اعضای عادی)..... ۱۲۸
- جدول (۲۸-۴) مدل رگرسیون گام به گام سازه های شخصیتی موثر بر موفقیت (اعضای عادی)..... ۱۲۹
- جدول (۲۹-۴) مدل رگرسیون گام به گام سازه های آموزشی موثر بر موفقیت (اعضای عادی)..... ۱۳۰
- جدول (۳۰-۴) مدل رگرسیون گام به گام سازه های آموزشی موثر بر موفقیت (مدیران)..... ۱۳۱
- جدول (۳۱-۴) مدل رگرسیون گام به گام سازه های کلان و ساختاری موثر بر موفقیت (اعضای عادی)..... ۱۳۲
- جدول (۳۲-۴) مدل رگرسیون گام به گام سازه های کلان و ساختاری موثر بر موفقیت (مدیران)..... ۱۳۳
- جدول (۳۳-۴) مدل رگرسیون کلی سازه های موثر بر موفقیت تعاونی ها (اعضای عادی)..... ۱۳۴
- جدول (۳۴-۴) مدل رگرسیون کلی سازه های موثر بر موفقیت تعاونی ها (مدیران)..... ۱۳۵
- جدول (۳۵-۴) تحلیل واریانس برای مقایسه موفقیت ۴ تعاونی..... ۱۳۶
- جدول (۳۶-۴) آزمون چند دامنه ایی (تعقیبی) دانکن..... ۱۳۷
- جدول (۱-۵) جمع بندی نتایج آمار توصیفی..... ۱۴۰
- جدول (۲-۵) جمع بندی نتایج آزمون فرضیات..... ۱۴۱
- جدول (۳-۵) اولویت بندی عوامل اقتصادی موثر بر موفقیت بر اساس رگرسیون خطی (اعضای عادی)..... ۱۴۳
- جدول (۴-۵) اولویت بندی عوامل مدیریتی موثر بر موفقیت بر اساس رگرسیون خطی (اعضای عادی)..... ۱۴۴

جدول (۵-۵) اولویت بندی عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر موفقیت بر اساس رگرسیون خطی

۱۴۴.....(اعضای عادی)

جدول (۶-۵) اولویت بندی عوامل شخصیتی موثر بر موفقیت بر اساس رگرسیون خطی (اعضای

عادی).....۱۴۵

جدول (۷-۵) اولویت بندی عوامل آموزشی موثر بر موفقیت بر اساس رگرسیون خطی.....۱۴۵

جدول (۸-۵) اولویت بندی عوامل کلان و ساختاری موثر بر موفقیت بر اساس رگرسیون خطی.....۱۴۶

فهرست اشکال و نمودارها:

- شکل (۱-۳) روش جمع آوری داده ها..... ۷۸
- نمودار (۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سن..... ۸۷
- نمودار (۲-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس جنسیت..... ۸۸
- نمودار (۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت تأهل..... ۸۹
- نمودار (۱-۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس نوع عضویت (۳ گروه)..... ۹۰
- نمودار (۲-۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس عضو عادی و مدیران (۲ گروه)..... ۹۱
- نمودار (۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس میزان تحصیلات..... ۹۲
- نمودار (۶-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه کار مرغداری..... ۹۳
- نمودار (۷-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شغل اصلی..... ۹۴
- نمودار (۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شغل فرعی..... ۹۵
- نمودار (۹-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه عضویت در تعاونی..... ۹۶
- نمودار (۱۰-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس وضعیت سوددهی و زیان دهی تعاونی..... ۹۷

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه:

تعاونی کشاورزی، عبارت است از اجتماعی از افراد با وسایل و امکانات محدود که به صورت داوطلبانه گردهم آمده اند و اهداف اجتماعی و اقتصادی را دنبال می کنند و با کار موثر، تأمین سرمایه مورد نیاز و پذیرش ریسک سود و منفعت بر اساس اصول تعاونی کار می کنند. (محمد لو ۱۳۸۳)

هدف شرکت های تعاونی کشاورزی این نیست که مثل واسطه ها، تجار، بانکداران و کارخانه داران به دنبال پول و سود بروند، بلکه این است که درآمد واقعی و خالص اعضای خود را به حداکثر برسانند. کشاورزان عضو شرکت تعاونی می کوشند تا کار کشاورزی را پرمفعت سازند. مصرف کنندگان هم می کوشند تا با خرید جنس مرغوب و پرداخت قیمت عادلانه، بهترین استفاده را به عمل آورند. اما شرط اصلی موفقیت شرکتهای تعاونی کشاورزی، دانستن و درک اصول شرکت های تعاونی به وسیله اعضا است. اعضای شرکت های تعاونی کشاورزی باید به پیمان هایی که با شرکت خود بسته اند وفادار و پایبند باشند. با توجه به نیاز روز افزون مردم به محصولات کشاورزی امروزه نه تنها استفاده از منطق و روش های علمی برای تحقق اهداف کشاورز ضرورت پیدا می کند، بلکه دستیابی به بعضی هدف های جدید، مثل تولید محصولات جدید نیز به عنوان انگیزه ای نسبتاً قوی مورد توجه کشاورز قرار می گیرد. (کهن ۱۹۷۵)^۱. در این راستا، تعاونی های کشاورزی در تامین نیازمندیهای کشاورزان نقش موثری ایفا می کنند. شرکت های تعاونی کشاورزی با استفاده از سیستم اطلاعات بازار و قیمت ها می توانند کشاورزان را از وضع تقاضای موثر کالاها و کمیت و کیفیت اجناس مورد تقاضا مطلع سازد. تعاونی های کشاورزی در تامین اعتبارات، عرضه محصولات مختلف کشاورزی، تدارک تجهیزات و لوازم کشاورزی، افزایش سطح زیر کشت، ایجاد و گسترش بازار فروش محصولات کشاورزی برای کشاورزان و اعضا فعالیت دارند. تعاونی های کشاورزی به کشاورزان کمک می کنند تا قابلیت و توانایی خود را در تولید محصول و کسب در آمد افزایش دهند و محصولات خود را به نحو مناسب تر معامله کرده، به وجه نقد تبدیل کنند. (پرادیت ماشیما)^۲

۱. Kuhn.j

۲. Pradit mashim

شرکت های تعاونی کشاورزی با حذف واسطه ها، خرید به قیمت عمده فروشی و تهیه کالاهای مرغوب و بدون تقلب و قرار دادن آنها به حداقل قیمت در اختیار کشاورزان توانسته اند علاوه بر پیشرفت و ترقی میزان محصول به بهره برداری کشاورزی در بهزیستی و سلامت کشاورز و خانواده او کاملاً موثر واقع شود. از آنجا که در کشور ما بسیاری از استراتژی ها و سیاست های توسعه بخش کشاورزی از طریق شرکت های تعاونی کشاورزی و روستایی اعمال می گردد می توان گفت شرکت های تعاونی کشاورزی از مؤثرترین شبکه های موجود در سطح روستاها هستند که به طور مستقیم به کشاورزان و توده های روستایی خدمت و در تحقق برنامه های کلان کشور نقش مهمی ایفا میکنند و باعث رشد و بالندگی قطب تولیدی بخش کشاورزی و شکوفا شدن استعدادهای بالقوه این بخش در کشور می شوند. در مقوله تعاونی، چند واقعیت را باید مورد تاکید قرار داد: تعاونی داروی همه دردها نیست، برای تمام مشکلات اقتصادی جهان پاسخی محسوب نمی شود، برای پیشرفت اقتصادی و اجتماعی بشریت از وسایلی منحصر به فرد برخوردار نیست. همان طور که فوکه می گوید، زندگی کلی اقتصادی دارای یک لایه تعاونی است که تعاونی بر حسب اهمیت خود، بنایی خاص و نظامی متفاوت را بنیان نهاده است. با این حال، اگر به تعاونی فرصت کاملی داده شود، در پیشبرد صحیح سازمان اقتصادی و اجتماعی و تکامل آن بسی مؤثر خواهد بود. (شیرانی ۱۳۶۸)

مسئله مورد بررسی در این تحقیق، شناسایی و دسته بندی عوامل مؤثر بر موفقیت شرکت های تعاونی کشاورزی مرغداران استان قزوین می باشد. در این پژوهش سعی شده است میزان موفقیت^۱ تعاونی های کشاورزی مرغداران در استان قزوین که یکی از قطب های بخش کشاورزی است بررسی شود و نیز میزان موفقیت آنها در دستیابی به اهداف عالیه و عوامل مؤثر در این موفقیت شناسایی و اندازه گیری گردد.

۱-۲- بیان مسأله:

مسأله مورد بررسی در این تحقیق، شناسایی و دسته بندی عوامل موثر بر موفقیت شرکتهای تعاونی کشاورزی مرغداران استان قزوین می باشد.

تعاونی کشاورزی نهادیست اقتصادی - اجتماعی که در پاسخ به اوضاع نامساعد بازار و مشکل سهامداران در این رابطه، توسط کشاورزان تأسیس می شود. (کوپمن، ۲۰۰۶)^۱ و در زمینه ارائه خدمات، اعتبار و تأمین مزرعه و مسکن برای کشاورزان و فراهم کردن بازار برای محصولات کشاورزی فعالیت می کنند. (کرینز، ۱۹۹۸)^۲ این نوع تعاونی ها، از طریق بازاریابی تولیدات کشاورزی به منظور خودکفایی آنها، موجبات تحول در اقتصاد روستایی را فراهم می آورند. (کوپمن، ۲۰۰۶) بدین شکل که، با به کار انداختن داراییهای کشاورزان درون یک سازمان، در تقابل با سرمایه داران سوداگر عمل می کنند. (گزارشی از وزارت کشاورزی آمریکا، ۱۹۹۰)^۳

هر چند که این نوع تعاونی ها به عنوان مؤسسات حمایتگر در اقتصاد غذا و کشاورزی هستند (فالتون و همکاران، ۲۰۰۹)^۴ و می توانند مزایا و فرصت های متعددی برای گسترش فعالیت های کشاورزی ایجاد کنند. اما در در برخی موارد نیز به علل مختلف نمی توانند منافع کشاورزان را تأمین کنند و به دنبال آن، برخی کشاورزان از عضویت در آن انصراف داده و به صورت انفرادی کار میکنند. این گونه مسائل بیشتر در کشورهای جهان سوم مانند کشور ایران به چشم می خورد. در اینگونه کشورها، علاوه بر مشکلات زیربنایی و کمبود خدمات و تجهیزات کشاورزی ناشی از ضعف برنامه ریزی و سیاستگذاری های ملی و منطقه ای در مناطق روستایی و بخش کشاورزی، مسائل مربوط به برنامه ریزی و اصول و قوانین بخش تعاونی که در برخی موارد با محیط های روستایی همکاری ندارند، نیز دخیل هستند. نتیجه این عوامل موجب میشود که برخی شرکت های تعاونی کشاورزی در نیمه راه از ادامه کار خود مأیوس شوند و نتوانند شرکت تعاونی را پا برجا نگه دارند.

۱. Koopmans, 2006

۲. Kraenzl, 1998

۳. Report of USDA, 199

۴. Fulton et al, 2009